

<p>Az ismeretkör: Pszichológia Kredittartománya: 12 kredit Tantárgyai: 1.) Általános és fejlődéslelektan 1. 2.) Általános és fejlődéslelektan 2. 3.) Pedagógiai szociálpszichológia 4.) A személyiségfejlődés zavarai 5.) Pszichológiai önismeret- és szakmai készség-fejlesztés</p>	
<p>Tantárgy neve: Általános és fejlődéslelektan 1. ÓP szak Neptunkód: RTALTANB152, RTALTALB152, NKOZOS1024, LKOZOS1024</p>	<p>Kreditértéke: 2</p>
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” 50%elmélet-50% gyakorlat</p>	
<p>A tanóra típusa: elmélet és gyakorlat, óraszám: 1ea+1gy az adott félévben Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további módok, jellemzők: problematizálás, vita, szemléltetés, kísérlet</p>	
<p>A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretek ellenőrzésében alkalmazandó további módok: -</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye: 1. félév</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek: -</p>	
<p>Tantárgyleírás:</p> <p>Az „Általános és fejlődéslelektan” tárgy első féléve alapozó és bevezető kurzus a további pszichológiai tanulmányokhoz. A hallgatók megismerkednek a pszichológiával mint tudománnyal, annak módszereivel, területeivel, határaival és társtudományaival. Az első félévben a megismerő folyamatok kerülnek fókuszba, a második félévben a fejlődéslelektani alapokat ismerhetik meg a hallgatók. A kurzus általános és bevezető jellege miatt a hallgatók értelemszerűen olyan ismeretek birtokába jutnak, melyekkel a későbbi tanulmányaik során újra találkozhatnak – magasabb szinten, differenciáltabban. A kurzus főbb témakörei:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevezetés: mivel foglalkozik a pszichológia? <p>A pszichológia gyökerei és kapcsolódása más tudományterületekhez. Nézőpontok a pszichológiában, tudományos és kevésbé tudományos megközelítések, módszerek, a pszichológia területei.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az emberi viselkedés biológiai-élettani alapjai <p>A személyiség fejlődése, szerveződése és egészséges működése környezeti és biológiai-élettani tényezők kontextusában. Idegrendszeri és hormonrendszeri alapok.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az érzékelés és az észlelés 1. <p>A kognitív pszichológia és a megismerő folyamatok. Pszichofizika, érzékelés és észlelés. A Gestalt-lelektan. Észlelési folyamatok alapjai: a látás.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az érzékelés és az észlelés 2. <p>Az észlelési folyamatok alapjai: a hallás, egyensúlyérzékelés, kémiai észlelés, taktilis észlelés és propiocepció. Az észlelési rendszer érettségének, ingerlésének jelentősége az egészséges fejlődésben.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kognitív pszichológia: a tudat és a figyelem. <p>A tudatosság szintjei, a tudat problémája a pszichológiában. Tudatállapotok. A figyelmi rendszer</p>	

jellegzetességei, működése, esetleges zavarai. Figyelemzavarok.

- Kognitív pszichológia: tanulás és emlékezet

A tanulás különböző formái, jellegzetességeik. Az emlékezet működésének folyamatai, az emlékezeti rendszerek. Baddley munkamemória-modellje.

- Kognitív pszichológia: a megismerő funkciók fejlődése, együttműködése

A kognitív funkciók háttérben végbemenő fontosabb idegrendszeri érési folyamatok gyermekkorban. A környezeti ingerlés jelentősége, a társas - szociális közeg meghatározó jelentősége a kognitív fejlődésben.

- Az intelligencia

Az intelligencia fontosabb elméletei. Az intelligencia mérése, az IQ értelmezése. Genetikai és környezeti determinánsok. Gardner többszörös intelligencia-elmélete és az érzelmi intelligencia.

- A tehetség és a kreativitás

A kreatív személy, a kreatív megoldások jellegzetességei. A kreativitás, mint érték, és mint összetársadalmi produktum. A kreativitás fejlesztése. A tehetséges gyermekek jellegzetességei, felismerése, fejlesztése.

- Az érzelmek pszichológiája

Az érzelmi élmény klasszikus és modern pszichológiai leírásai. Arousal, alapérzelmek, érzelmkifejezés, mimika és kulturális hatások. Néhány fontos és gyakori érzelmi állapot – agresszió, depresszió.

- A motiváció pszichológiája

Alapvető motívumok, homeosztatisz motívumok (testhőmérséklet fenntartása, szomjúság, éhség, szexualitás). Magasabb rendű, humánspecifikus motívumok – extrinzikés intrinzik motiváció, a Maslow-piramis.

- Stressz és stresszorok

A stressz modern megközelítése, eustressz és distressz, a Holmes-Rahe skálák. Distresszt kiváltó tényezők, a distressz testi és pszichés következményei. Pszichoszomatikus betegségek, szomatizáció, szorongás.

- Megküzdés a stresszel

Érzelemközpontú és problémaközpontú megküzdési stratégiák. A pszichés immunrendszer összetevői és erősítése. Az A, B, C és D típusú személyiség. A „szívósság”.

Kötelező, illetve ajánlottirodalom

1. Atkinson&Hilgard: *Pszichológia. Egyes fejezetek: 23-53; 55-88; 131-215; 217-257; 257-337; 339-378; 379-451; 453-477; 523-558.* Osiris Kiadó, Budapest, 2005. ISBN: 963-389-713-0
2. N. Kollár, K., Szabó, É. (szerk) (2004): *Pszichológia pedagógusoknak.* Osiris Kiadó, Budapest. ISBN 9789633896723
3. Czigler I., Oláh A. (2007): *Találkozás a pszichológiával.* Osiris Kiadó, Budapest, 355.o., ISBN: 978-963-389-921-2
4. Horváth-Szabó Katalin (2007): *Vallás és emberi magatartás.* PPKE BTK, Piliscsaba, 205.o., ISBN: 978-963-9206-51-9

Előírt szakmai kompetenciák, kompetenciaelemek, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul:

a) tudása

- Ismeri az óvodai nevelésben alkalmazható tervezés különböző szintjeit, a tervezés elméletét és módszertanát, az egyes szintek összefüggéseit, sajátosságait.
- Alapvető ismeretei vannak a 3-7 éves gyermek érési-fejlődési folyamatának pszichológiai, biológiai tényezőiről, jellemzőiről, törvényszerűségeiről és a gyermeki tanulás sajátosságairól. Tisztában van a koragyermekkor mint az egyéni életutat megalapozó fejlődési szakasz jelentőségével, a személyiség kibontakoztatásában és az élethosszig tartó tanulásban betöltött szerepével, továbbá a fejlődést támogató eljárásokkal.
- Tisztában van a játéktevékenység gyermeki fejlődésben betöltött meghatározó szerepével.

b) képességei

- A 3-7 éves gyermek és a gyermekcsoport életkori jellemzőinek és egyéni sajátosságainak ismeretében meghatározza és kiválasztja a megfelelő nevelési, fejlesztési célokat, feladatokat és tartalmakat, képes a pedagógiai folyamat differenciált irányítására-facilitálására, elemzésére és értékelésére.
- Megfigyeli, feltérképezi és rögzíti a 3-7 éves gyermek személyiségének, képességstruktúrájának sajátosságait, és a gyermeket körülvevő családi közeg szociokulturális meghatározóit.
- Adaptív módon épít a 3-7 éves gyermekek eltérő személyiségére, előzetes tapasztalataira, tudására, kompetenciáira, életkori sajátosságaira.
- Támogatja a 3-7 éves gyermek személyiségének harmonikus kibontakoztatását, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítását.

c) attitűdje

- Személyiségét előítélet-mentesség, tolerancia, szociális érzékenység, segítőkész attitűd jellemzi, inkluzív és multikulturális szemlélettel rendelkezik, törekszik a kulturális önazonosság megőrzésének, ápolásának elősegítésére és a gyermekközösségbe történő beilleszkedés támogatására.
- Elfogadja, hogy az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

d) autonómiája és felelőssége

- Felelősséggel tartozik az óvodás korú gyermek személyiségének sokoldalú, harmonikus kibontakoztatásáért, az egészséges fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges személyi, tárgyi környezet megteremtéséért.
- Felelősséget vállal az óvodai nevelési folyamat tervezése során hozott döntéseiért és pedagógiai tevékenységének következményeiért.
- Reflektív óvodapedagógusként, autonóm személyiségként szakmai fejlődésének tudatos irányítója.

Tantárgy felelőse: Gombás Judit főiskolai docens PhD

Tantárgy oktatásába bevont oktató: Tóth József, Hollósi Mária Cecília